

**Ekonomiskā
un sociālā padome**

Eiropas ekonomiskā komisija

Vides politikas komisija

4. Ministru konference

“Vide Eiropai”,

Orhusa, Dānija, 1998. gada 23-25 jūnijs

**KONVENCIJA PAR PIEEJU INFORMĀCIJAI, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU
LĒMUMU PIEŅEMŠANĀ UN PIEEJU TIESU VARAI VIDES JAUTĀJUMOS.**

Šīs konvencijas Puses,

atsaucoties uz Stokholmas deklarācijas “Par cilvēka dzīvesvidi” 1. principu,

atsaucoties arī Riodežaneiro deklarācijas “Par vidi un attīstību uz 10. principu,

atsaucoties turklāt uz Ģenerālās Asamblejas rezolūcijām 37/7 no 1982. gada 28. oktobra par Pasaules dabas hartu un 45/94 no 1990. gada 14. decembra par nepieciešamību nodrošināt cilvēku labklājībai atbilstošu veselīgu dzīvesvidi,

atsaucoties uz Eiropas hartu “Par vidi un veselību”, kas pieņemta Pasaules Veselības Organizācijas Pirmajā Eiropas konferencē “Par vidi un veselību” Frankfurtē pie Mainas, Vācijā 1989. gada 8. decembrī,

apstiprinot vajadzību aizsargāt, saglabāt un uzlabot vides stāvokli un nodrošināt līdzsvarotu un vidi saudzējošu attīstību,

atzīstot, ka adekvāta vides aizsardzība ir būtiska priekšnosacījums cilvēku labklājībai un cilvēka pamattiesību nodrošināšanai, tai skaitā tiesībām dzīvot,

- Beidzamā teksta versija, ko apstiprinājusi Vides politikas komisija tās speciālajā sesijā 1998. gada 16.-18. martā, lai to varētu pieņemt Ministru konferencē “Vide Eiropai”.

atzīstot arī, ka katrai personai ir tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu viņa vai viņas veselības stāvoklim un labklājībai, un pienākums gan individuāli, gan sadarbībā ar citiem aizsargāt un uzlabot vides stāvokli esošo un nākošo paaudžu labā,

uzskatot, ka, lai aizstāvētu šīs tiesības un ievērotu šo pienākumus, pilsoņiem jābūt pieejamai informācijai, jābūt radītai iespējai piedalīties lēmumu pieņemšanā un jābūt nodrošinātai iespējai griezties tiesā vides jautājumos, un šajā sakarā atzīstot, ka iedzīvotājiem nepieciešama palīdzība, lai nodrošinātu viņu tiesību izmantošanu,

atzīstot, ka vides aizsardzības jomā paplašināta iespēja iegūt informāciju un sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanā uzlabo lēmumu kvalitāti un sekmē to ieviešanu, veido sabiedrības

izpratni par vides jautājumiem, dod iespēju sabiedrībai izteikt savas rūpes, bet valsts institūcijām – tās atbilstoši ņemt vērā,

cenšoties tādejādi veicināt atbildību un caurskatāmību lēmumu pieņemšanā un stiprināt sabiedrības atbalstu lēmumiem vides jomā,

atzīstot caurkatāmības nepieciešamību visos valdības sektoros, un aicinot likumdošanas institūcijas ieviest šīs konvencijas principus to procedūrās,

atzīstot arī, ka sabiedrībai nepieciešama izpratne par procedūrām, lai piedalītos lēmumu pieņemšanā vides jomā, jābūt brīvai pieejai tām un zināšanas, kā tās pielietot,

atzīstot tālāk atsevišķu iedzīvotāju, nevalstisko organizāciju un privātā sektora attiecīgās darbības nozīmi vides aizsardzībā,

uzskatot par vēlamu atbalstīt vides izglītību, lai attīstītu izpratni par vidi un ilgtspējīgu attīstību, veicinātu plašāku sabiedrības apziņu un līdzdalību lēmumos, kuri ietekmē vidi un ilgtspējīgu attīstību,

ņemot vērā šajā sakarā mediju un elektronisko vai citu nākotnes komunikāciju formu pielietojuma nozīmīgumu,

atzīstot par svarīgu vides apsvērumu pilnīgi integrēšanu valdības lēmumu pieņemšanā, un izrietošu nepieciešamību nodrošināt valsts varas institūcijas ar precīzu, visaptverošu un jaunāko vides informāciju,

apliecinot, ka valsts institūciju rīcībā ir vides informācija sabiedrības interesēs,

paužot satraukumu, ka sabiedrībai jābūt pieejamam iedarbīgam tiesu mehānismam, tajā skaitā organizācijām, tā, lai to likumīgās intereses būtu aizsargātas un likums izpildīts,

ņemot vērā patērētājiem sniegtās informācijas par produktu nozīmi, kas dotu viņiem iespēju tiem izdarīt videi labvēlīgu izvēli,

atzīstot sabiedrības rūpes par tīšu ģenētiski modificēto organismu ievadīšanu vidē un nopieņemšanu pēc uzlabotas caurskatāmības un lielākas sabiedrības līdzdalības lēmumu pieņemšanā šajā jomā,

pārliecībā, ka šīs konvencijas ieviešana dos ieguldījumu demokrātijas nostiprināšanā Apvienoto Nāciju Eiropas Ekonomiskās komisijas reģionā (EEK),

apzinoties EEK nozīmi šajā sakarā un, atsaucoties, *inter alia*, un EEK Vadlīnijām par Vides informācijas pieejamību un sabiedrības līdzdalību vides lēmumu pieņemšanā, kas ierosināta Ministru deklarācijā un pieņemta 3. Ministru konferencē “Videi Eiropai” Sofijā, Bulgārijā 1995. gada 25. oktobrī,

ņemot vērā attiecīgos noteikumus konvencijā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā” izstrādātā Espo, Somijā 1991. gada 25. februārī un konvencijā “Par rūpniecisko avāriju pārrobežu ietekmi”, kā arī konvencijā “Par rbežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu” izstrādātās Helsinkos 1992. gada 17. martā un citās reģionālajās konvencijās,

apzinoties, ka šīs konvencijas pieņemšana sekmēs turpmāku “Vide Eiropai” procesa stiprināšanu un 4. Ministru konferences Orhusā, Dānijā 1998. gada jūnijā rezultātus,

vienojās par sekojošo:

1. pants **MĒRĶIS**

Lai dotu ieguldījumu ikvienas esošās un nākošo paaudžu personas tiesību aizsardzībā dzīvot vidē, kas atbilstu viņa vai viņas veselības stāvoklim un labklājībai, katrai Pusei jāgarantē tiesības uz informācijas pieejamību, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un tiesu varas pieejamību vides jautājumos saskaņā ar šīs konvencijas nosacījumiem.

2. pants **DEFINĪCIJAS**

Šīs konvencijas mērķiem:

1. “Puse”, ja tekstā nav citas norādes, nozīmē šīs konvencijas Līgumslēdzēja pusi.
2. “Valsts institūcija” nozīmē:
 - (a) nacionāla vai cita līmeņa pārvaldes institūcija;
 - (b) fiziskās vai juridiskās personas, kuras nacionālās likumdošanas ietvaros veic valsts pārvaldes funkcijas, tai skaitā īpašus pienākumus, darbības vai pakalpojumus saistībā ar vidi;
 - (c) jebkuras citas fiziskas vai juridiskas personas, kurām ir valstiski ienākumi vai funkcijas vai kuras nodrošin publiskus pakalpojumus saistībā ar vidi, vai ir institūcijas vai personas pakļautībā, kas iekļaujas iepriekšminētajos (a) vai (b) apakšpunktos;
 - (d) jebkuras reģionālās ekonomiskās integrācijas institūcijas, kuras atrunātas 17. pantā, kas ir šīs konvencijas Puses;

Šī definīcija neietver sevī iesātales un institūcijas, kas darbojas juridiskajā un likumdošanas jomā.

3. “Vides informācija” nozīmē jebkuru informāciju rakstītā, vizuālā, audio, elektroniskā vai jebkurā citā materializētā veidā par:

(a) vides elementu stāvokli, tādiem kā gaiss un atmosfēra, ūdens, augsne, zeme, ainava un dabas teritorijas, bioloģiskā daudzveidība un tās komponentes, tai skaitā ģenētiski pārveidotos organismus, un šo elementu mijiedarbību;

(b) faktoriem, tādiem kā vielas, enerģija, troksnis un radiācija, darbībām vai pasākumiem, ieskaitot administratīvos pasākumus, vienošanās saistībā ar vidi, stratēģijas, likumdošanu, plānus un programmas, kuri ietekmē vai varētu ietekmēt apakšpunktā (a) ietvertos vides elementus, un izmaksu-ieguvumu novērtējumu, kā arī citas ekonomiskās analīzes un pieņēmumus, kuri tiek izmantoti lēmumu par vidi pieņemšanā;

(c) cilvēku veselības stāvokli un drošību, cilvēku dzīves apstākļiem, kultūras un arhitektūras objektu stāvokli, tādā mērā, ciktāl tos ietekmē vai varētu ietekmēt vides elementu stāvoklis vai, caur šiem elementiem, faktori, darbības vai pasākumi, kas atrunāti iepriekš minētajā apakšpunktā (b).

4. "Sabiedrība" nozīmē vienu vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un, saskaņā ar valsts likumdošanu vai praksi, to apvienības, organizācijas vai grupas.

5. "Ieinteresētā sabiedrība" nozīmē sabiedrību, kuru ietekmē vai kuru varētu ietekmēt, vai kurai ir interese par lēmumu pieņemšanu saistībā ar vidi; šīs definīcijas ietvaros nevalstiskās organizācijas, kuras vaicina vides aizsardzību un ievēro visas valsts likumdošanas prasības, tiks uzskatītas par ieinteresētajām.

3. pants

VISPĀRĪGIE NOSACĪJUMI.

1. Katrai Pusei jāīsteno nepieciešamie likumdošanas, regalējošie un citi pasākumi, tai skaitā pasākumi, lai panāktu saskaņu starp šīs konvencijas nosacījumiem par informāciju, sabiedrības līdzdalību un nosacījumiem par pieeju tiesu varai, tāpat arī attiecīgie ieviešanas pasākumi, lai izveidotu un īstenotu skaidru, caurskatāmu un saskaņotu mehānismu šīs konvencijas nosacījumu īstenošanai.

2. Katrai Pusei jācenšas panākt, ka amatpersonas un valsts institūcijas nodrošina sabiedrību ar palīdzību un ieteikumiem, tai meklējot pieeju informācijai, veicinot tās līdzdalību lēmumu pieņemšanā, un tās cetienos rast pieeju tiesai vides jautājumos.

3. Katrai pusei jāveicina sabiedrības vides izglītība un vides apziņas, it īpaši, kā iegūt informāciju, piedalīties lēmumu pieņemšanā un kā piekļūt tiesu varai vides jautājumos.

4. Katrai Pusei jānodrošina atbilstošu atzīšanu un atbalstu apvienībām, organizācijām vai grupām, kas veicina vides aizsardzību, un jānodrošina, ka tās likumdošanas sistēma atbilst šim pienākumam.

5. Šīs konvencijas nosacījumiem nav jāierobežo Puses tiesības uzturēt vai ieviest pasākumus, kas nodrošina plašāku pieeju informācijai, lielāku sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un plašākas iespējas piekļūt tiesu varai vides jautājumos, nekā prasīts šajā konvencijā.

6. Šī konvencija nepieprasa atteikšanos no esošajām tiesībām uz informācijas iegūvi, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un pieeju tiesu varai vides jautājumos.

7. Katrai Pusei jāveicina šīs konvencijas principu ieviešanu starptautiskajā lēmumu par vidi pieņemšanas procesā un starptautisko organizāciju ietvaros jautājumos, kas saistīti ar vidi.

8. Katrai Pusei jānodrošina, ka personas, kas izmanto svas tiesības saskaņā ar šīs konvencijas nosacījumiem, netiek sodītas, vajātas vai aizskartas jebkādā veidā par viņu iesaistīšanos. Šis nosacījums neierobežo valsts tiesas tiesības saņemt saprātīgu maksu par tiesiskajām procedūrām.

9. Šīs konvencijas attiecīgo nosacījumu ietvaros, sabiedrībai jānodrošina pieja informācijai, jādod iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanā, un jābūt piejai tiesai vides jautājumos bez diskriminācijas atkarība no pilsonības, tautības vai dzīves vietas un juridiskas personas gadījumā – bez diskriminācijas atkarībā no tā, kur tā ir reģistrēta vai kur atrodas tā juridiskā adrese.

4. Panta **PIEEJA VIDES INFORMĀCIJAI.**

1. Katrai pusei jānodrošina, ka atbilstība šī panta sekojošiem punktiem, valsts institūcijas, atbildot uz pieprasījumu pēc vides informācijas, dara sabiedrībai piejamu šādu informāciju nacionālās likumdošanas ietvaros, tajā skaitā, kur tas tiek pieprasīts un atbilst turpmāk minētajam apakšpunktam (b), atbilstošās dokumentācijas kopijas, kas satur vai ietver šādu informāciju:

(a) bez nepieciešamības pamatot interesi;

(b) pieprasītajā formā ja vien:

(i) valsts institūcijai nav pamatota iemesla to darīt piejamu citā formā, tādā gadījumā šie iemesli ir jāpaskaidro; vai

(ii) šī informācija nav jau publiski piejama citā formā.

2. 1.punktā minētā vides informācija ir jāizsniedz cik drīz vien iespējams un ne vēlāk, kā viena mēneša laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas, ja vien informācijas apjoms un saražģītība neattaisno šī perioda pagarināšanu līdz diviem mēnešiem pēc pieprasījuma saņemšanas. Informācijas pieprasītājs jāinformē par jebkuru aizkavējumu un to attaisnojošiem iemesliem.

3. Informācijas par vidi pieprasījums var tikt noraidīts, ja:

(a) valsts institūcija, kurai adresēts pieprasījums, rīcībā nav pieprasītā informācija;

(b) pieprasījums ir acīmredzami nepamatots vai formulēts pārāk vispārīgā veidā; vai

(c) pieprasījums attiecas uz materiālu, kas ir sagatavošanas posmā, vai attiecas uz valsts institūciju iekšējo saziņu, kur šādi izņēmumi ir paredzēti nacionālā likumdošanā vai ierastajā praksē, ņemot vērā, ka atkarība kalpo sabiedrības interesēs.

4. Informācijas par vidi pieprasījums var tikt noraidīts, ja tā izplatīšanās varētu nelabvēlīgi ietekmēt:

(a) valsts institūciju procedūru konfidencialitāti, kur šāda konfidencialitāte ir noteikta nacionālajā likumdošanā;

(b) starptautiskās attiecības, valsts aizsardzību vai sabiedrības drošību;

(c) juridiskos procesus, personu izredzes uz taisnīgu lietas izskatīšanu tiesā, vai valsts institūciju iespēju vadīt krimināla vai disciplināra veida izmeklēšanu;

(d) komerciāla un rūpnieciska rakstura informācijas konfidencialitāti, ja šādu konfidencialitāti nodrošina likumdošana, lai aizsargātu likumīgās ekonomiskās intereses. Tā ietvaros jābūt pieejamai informācijai par emisijām, kuri ir nozīme vides aizsardzībā;

(e) intelektuālā īpašuma tiesības;

(f) personīgo datu un/vai failu, kas attiecas uz fizisku personu konfidencialitāti un kur šī persona nav piekritusi publiskai informācijas atklāšanai, un kad šādu konfidencialitāti nodrošina nacionālā likumdošana;

(g) trešās puses intereses, kas sniegusi pieprasīto informāciju un kurai nav un nevar būt ar likumu noteikts pienākums to darīt, un, kur šī puse nepiekrīt šī materiāla izplatīšanai; vai

(h) vide, uz kuru attiecas informācija, ir reti sastopamu sugu vairošanās vieta;

Iepriekšminētie atteikuma iemesli jāinterpretē ierobežojoši, ņemot vērā, ka atklātība kalpo sabiedrības interesēs, un ņemot vērā, vai pieprasītā informācija attiecas uz emisijām vidē.

5. Ja valsts institūcijas rīcībā nav pieprasītā vides informācija, šai valsts institūcijai, cik drīz vien iespējams jāinformē par to valsts institūciju, pie kuras, pēc tās domām, ir iespējams griezties pēc pieprasītās informācijas vai jāpārsūta pieprasījums uz to institūciju, attiecīgi informējot pieprasītāju.

6. Katrai Pusei jānodrošina, ka ja informācija, kura atbilstībā šī panta ar 3. (c) un 4. punktiem nav izplatāma, var tikt atdalīta no kopējā materiāla, nekaitējot neatklājamās informācijas konfidencialitātei, valsts institūcijas nodrošina pārējās pieprasītās informācijas pieejamību.

7. Pieprasījuma atteikumam ir jābūt rakstveidā, ja pieprasījums ir bijis rakstveidā vai pieprasītājs tā vēlas. Atteikumam jānorāda atteikuma iemesls un jānodrošina par iespējamo lietas pārskatīšanas procedūru, kas paredzēta saskaņā ar 9. pantu. Atteikums ir jāsaprot, cik drīz vien iespējams un ne vēlāk, kā viena mēneša laikā, ja vien informācijas sarežģītība neattiecināto šī temata pagarināšanu līdz diviem mēnešiem pieprasījuma iesniegšanas. Pieprasītājs ir jāinformē par jebkādu aizkavēšanos un par to attaisnošiem iemesliem.

8. Katra Puse var piekrist tam, ka valsts institūcijas nosaka samaksu par informācijas sniegšanu, bet šī maksa nedrīkst pārsniegt pamatotu lielumu. Valsts institūcijām, kas gatavojas noteikt šādu maksu par informācijas sniegšanu, informācijas pieprasītāji jānodrošina ar izcenojumu sarakstu maksai, kura var tikt pieprasīta, norādot apstākļus, kādos maksa var tikt iekasēta vai noteiktas atlaides, un kad ir nosacījums veikt avansa maksājumus par informācijas sniegšanu.

5. pants

VIDES INFORMĀCIJAS APKOPOŠANA UN IZPLATĪŠANA

1. Katrai pusei jānodrošina, ka:

(a) valsts institūciju rīcībā, atbilstoši to funkcijām, ir un regulāri tiek atjaunota vides informācija;

(b) tiek izveidotas saistošas sistēmas, lai nodrošinātu adekvātu informācijas plūsmu uz valsts institūcijām par ierosinātajām un esošajām darbībām, kas varētu būtiski ietekmēt vidi;

(c) gadījumā, kad cilvēku darbībai vai dabisku cēliņu rezultātā radušies jebkādi nenovēršami draudi cilvēku veselībai vai videi, visa informācija, kas varētu palīdzēt sabiedrībai veikt pasākumus, lai novērstu vai mazinātu kaitējumu, ko izraisījuši šie draudi, un kas ir valsts institūciju rīcībā, ir jāizplata tūlīt un nekavējoties sabiedrības locekļiem, kuri varētu būt tieši apdraudēti.

2. Katrai Pusei jānodrošina, ka nacionālās likumdošanas veids, kādā valsts institūcijas sniedz sabiedrībai vides informāciju, ir caurskatāms un ka vides informācija ir viegli pieejama, *inter alia*:

(a) nodrošinot sabiedrību ar pietiekamu informāciju par vides informācijas veidu un raksturu, kura ir attiecīgo valsts institūciju rīcībā, pamatnoteikumiem un nosacījumiem, kuri jāievēro, lai šī informācija būtu iegūstama un pieejama, un procesu, kādā tā iegūstama;

(b) izveidojot un uzturot praktiskus pasākumus, tādus kā:

(i) publiski piejamus sarakstus, reģistrus vai failus;

(ii) pieprasot amatpersonām atbalstīt sabiedrību, kas meklē pieeju informācijai, saskaņā ar šo konvenciju; un

(iii) identificējot kontaktēšanās vietas; un

(c) Nodrošinot pieeju sarakstos, reģistros un failos esošai vides informācijai bez maksas, kā tas minēts apakšpunktā (b)(I).

3. Katrai Pusei jānodrošina, ka vides informācija arvien plašāk kļūst pieejama elektroniskajās datu bāzēs, kas ir vieglai pieejamas sabiedrībai, izmantojot sabiedriskos telekomunikāciju tīklus. Informācijai, kas ir pieejama šādā veidā, jāsaturs:

(a) ziņojumus par vides stāvokli, kā tas minēts šī panta 4. punktā;

(b) likumdošanas tekstus par vai saistībā ar vidi;

(c) attiecīgās politikas, plānus un programmas par vai saistībā ar vidi un vienošanās par vidi; un

(d) cita informācija tādā mērā, lai šādas informācijas pieejamība minētajā formā varētu sekmēt valsts likumdošanas piemērošanu, ieviešot šo konvenciju, ņemot vērā, ka šāda informācija ir jau pieejama elektroniskā formā.

4. Katrai Pusei, regulāri, nepārsniedzot 3 vai 4 gadu periodu, jāpublicē un jāizplata nacionālais ziņojums par vides stāvokli, kurā ietverta informācija par vides kvalitāti un informācija par slodzēm vidē.

5. Katrai Pusei jāīsteno pasākumus tās likumdošanas ietvaros, lai izplatītu, *inter alia*:

(a) likumdošanas un politikas dokumentus, tādus kā dokumentus par stratēģijām, politikām, programmas un rīcības plānus saistībā ar vidi, un pārskata ziņojumus par to ieviešanu, kas sagatavoti dažādos valsts pārvaldes līmeņos;

(b) starptautiskās vienošanās, konvencijas un līgumus vides jautājumos, un

(c) attiecīgi, citus nozīmīgus starptautiskus dokumentus par vides jautājumiem.

6. Katrai Pusei jārosina operatori, kuru darbības rada būtisku ietekmi uz vidi, regulāri informēt sabiedrību par viņu darbību un produktu ietekmi uz vidi, kur tas ir iespējams, brīvprātīgas eko-audita sistēmas ietvaros, vai citiem līdzekļiem.

7. Katrai Pusei:

(a) jāpublicē faktus un faktu analīze, kurus tā uzskata par nepieciešamiem un svarīgiem, izstrādājot nozīmīgākos vides politikas priekšlikumus;

(b) jāpublicē vai citā veidā jādara pieejamu, esošo izskaidrojošo materiālu par tās sadarbību ar sabiedrību jautājumos, kas ir šīs konvencijas kompetencē; un

(c) jānodrošina piemērotā veidā informācija par to, kā valsts pārvaldes visos līmeņos tiek veiktas publiskas juncijas vai sniegti publiski pakalpojumi saistībā ar vidi.

9. Katrai Pusei jāveic pasākumi, lai pakāpeniski izveidotu, kur tas iespējams, balstoties uz starptautiskiem procesiem, vienotu valsts mēroga piesārņojuma inventarizācijas sarakstu vai reģistru sistēmu strukturētas, datorizētas un publiski pieejamas datu bāzes veidā, kas izveidota, izmantojot standartizētus ziņojumus. Šāda sistēma var aptvert datus par virkni konkrētu vielu un produktu ievadīšanu, izplūdēm un pārnēsēm vidē, tajā skaitā, par ūdens, enerģijas un resursu izmantošanu, kas rodas konkrētu darbību rezultātā un ir sasiņā ar to apstrādi un izveietošanu izgāztuvēs ražošanas objektā vai ārpus.

10. Nekas šajā pantā nedrīkst ierobežot puses tiesības atteikties atklāt noteiktu informāciju par vidi saskaņā ar 4. panta 3. un 4. punktu.

6. pants

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA LĒMUMOS PAR ĪPAŠĀM DARBĪBĀM.

1. Katrai Pusei:

(a) jāpiemēro šī panta noteikumus, kas attiecas uz lēmumiem, vai izsniegt atļauju paredzētajām darbībām, kas norādītas I. pielikumā.

(b) saskaņā ar nacionālo likumdošanu, šī panta noteikumi jāpiemēro arī attiecībā uz lēmumu par paredzētajām darbībām, kuras nav norādītas I. pielikumā un kuras varētu būtiski ietekmēt vidi. Šajā sakarā pusēm jānosaka, vai paredzētā darbība pakļauta šiem noteikumiem.

(c) atsevišķos gadījumos, ja tā paredzēts nacionālajā likumdošanā, jāizlemj par šī panta noteikumu piemērošanu attiecībā uz paredzētajām darbībām, kas kalpo valsts aizsardzības mērķiem, ja šī Puse uzskata, ka šāda piemērošana var nelabvēlīgi ietekmēt šos mērķus.

2. Ieinteresētā sabiedrība attiecīgi ir jāinformē vai nu publiska paziņojuma veidā vai individuāli, noteiktā kārtībā, lēmumu par vidi pieņemšanas procedūras sākuma posmā, atbilstošā, savlaicīgā un efektīvā veidā, *inter alia*, par:

(a) paredzēto darbību un tās realizāciju, par kuru tiks pieņemts lēmums;

(b) iespējamo lēmumu vai lēmuma projekta būtību;

(c) valsts institūciju atbildību par lēmuma pieņemšanu;

(d) paredzēto procedūru, ieskaitot to, kā un kad šī informācija tiks sniegta:

(i) procedūras sākumu;

(iii) sabiedrības līdzdalības iespējām;

(iv) katras sabiedriskās apspriešanas laiku un vietu;

(v) norādot valsts institūciju, kur var iegūt svarīgu informāciju un kur atrodama sabiedrībai pieejama svarīga informācija.

(vi) norādot attiecīgo valsts institūciju vai jebkuru citu oficiālu iestādi, kurai var iesniegt komentārus un jautājumus, un norādot laika grafiku komentāru un jautājumu nosūtīšanai; un

(vii) norādot kāda būtiska vides informācija ir iegūstama saistībā ar ierosinātajām darbībām; un

(e) Fakts, ka darbība ir pakļauta nacionālajai vai pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrai.

3. Sabiedrības līdzdalības procedūrām ir jāatvēr pietiekami daudz laika dažādām to fāzēm, paredzot pietiekamu laiku sabiedrības informēšanai saskaņā ar 2. punktu, un lai sabiedrība varētu sagatavoties un efektīvi piedalīties ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanas procesos.

4. Katrai Pusei jānodrošin sabiedrības līdzdalību jau no pašiem procesa pirmsākumiem, kas vēl ir iespējams uzklaut dažādos viedokļus un var tikt realizēta efektīva sabiedrības līdzdalība.

5. Katrai Pusei, kur tas nepieciešams, jāuzmundrina potenciālos projekta pieteicējus piems atļaujas pieprasījuma iesniegšanas identificēt ieinteresēto sabiedrības daļu, iesaistīties diskusijās un sniegt informāciju, kas attiecas uz pieteikuma mērķiem.

6. Katrai Pusei jāpieprasa kompetentām valsts institūcijām nodrošināt ieinteresētajai sbiedrības daļai, pamatojoties uz tās pieprasījumu, kur to nosaka nacionālā likumdošana, un tiklīdz tas ir iespējams bez makasa visu informāciju, kas attiecas uz jautājumu pieņemšanu, un kas minēta šajā pantā, kas ir pieejama sabiedrības līdzdalības procesa laikā, neierobežojot Pušu tiesības atteikties izpaust noteiktu informāciju saskaņā ar 4. panta 3. un 4. punktu.

Būtiskai informācija, neierobežojot 4. panta nosacījumus, obligāti jāietver:

(a) vietas apraksts un ierosinātās darbības fiziskais un tehniskais raksturojums, ietverot paredzamo atkritumu un emisiju novērtējumu;

(b) piedāvāto darbību būtisko ietekmju uz vidi raksturojums;

(c) plānoto pasākumu raksturojums, kas novērstu un/vai mazinātu ietekms, tai skaitā emisijas;

(d) aprakstošs kopsavilkums par augstākminēto informāciju;

(e) galveno alternatīvo risinājumu apkopojums, kurus izpētījis projekta pieteicējs; un

(f) saskaņā ar nacionālo likumdošanu- galvenie ziņojumi un priekšlikumi, kas sagatavoti valsts institūcijām lika posmā, kad ieinteresētā sabiedrības daļa tiks informēta saskaņā ar 2. punktu.

7. Sabiedrības līdzdalības procedūrās jāietver iespēja sabiedrībai sniegt rakstiski vai attiecīgi citā veidā sabiedriskās apspriešanas gaitā vai izmeklēšanas pārrunās ar pieteicēju jebkurus komentārus, informāciju, analīzi vai viedokļus, ko tā uzskata par būtiskiem saistībā ar paredzamo darbību.

8. Katrai Pusei jānodrošina, ka lēmuma pieņemšanā tiek ņemts vērā sabiedrības līdzdalības rezultāts.

9. Katrai Pusei jānodrošina, ka pēc tam, kad valsts institūcija ir pieņēmusi lēmumu, sabiedrība nekavējoties tiek informēta par šo lēmumu saskaņā ar atbilstošām procedūrām. Katrai Pusei jā dara sabiedrībai pieejams lēmuma teksts līdz ar pamatojumiem un apsvēumiem, uz kuriem ir balstīts lēmums.

10. Katrai Pusei jānodrošina, ka pēc tam, kad valsts institūcija pārskata vai uzlabo nosacījumus 1. punktā minētajām darbībām, tad šī panta 2. līdz 9. punkta noteikumi tiek pielietoti *mutatis mutandis*, un kur tas ir nepieciešams.

11. Katrai Pusei, tās nacionālās likumdošanas ietvaros, tādā mērā, cik tas ir iespējams un pieņemams, jāpiemēro šī panta noteikumi attiecībā uz lēmumiem par to, vai atļaut tīšu ģenētiski modificēto organismu ievadīšanu vidē.

7. pants

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA AR VIDĪ SAISTĪTO PLĀNU, PROGRAMMU UN POLITIKU SAGATAVOŠANĀ.

Katrai Pusei jāveic atbilstoši praktiski un/ vai citi pasākumi, lai iesaistītu sabiedrību ar vidi saistītu plānu un programmu sagatavošanā, balstoties uz atklātības un godīguma principiem, nodrošinot sabiedrību ar nopieņemto ienformačiju. Šajā sakarā jāievēro 6. panta 3., 4. un 8. punkts. Attiecīgāi valsts institūcijai, ņemot vērā šīs konvencijas mēģus, jāidentificē tā sabiedrības daļa, kura varētu piedalīties.

Katrai pusei, cik tas ir iespējams, jācenšas nodrošināt sabiedrībai iespējas līdzdalībai ar vidi saistīto politiku izstrādāšanā.

8. pants

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA ADMINISTRATĪVO NOTEIKUMU UN/VAI VISPĀRĪGI PIEMĒROJAMU JURIDISKI SAISTOŠU NORMATĪVO AKTU SAGATAVOŠANĀ.

Katrai Pusei jācenšas veicināt efektīvu sabiedrības līdzdalību attiecīgajā posmā, un, kamēr vēl iespējas, uzklaut dažādus viedokļus valsts institūciju administratīvo noteikumu vai citu vispārīgi piemērojamu juridiski saistošu likumu sagatavošanā, kuriem varētu būt būtiska ietekme uz vidi.

Šai sakarā jāveic sekojoši pasākumi:

(a) jānosaka laika grafiki, kas ir pietiekami ilgi efektīvai līdzdalībai;

(b) likumu projekti ir jāpublicē vai citādā veidā jā dara pieejami sabiedrībai; un

(c) jādod sabiedrībai iespēja izteikt komentārus tieši vai caur pārstāvētām konsultāciju institūcijām.

Sabiedrības līdzdalības rezultāti ir jāņem vērā, cik tas ir iespējams.

9. pants **PIEJA TIESAI**

1. Katrai pusei tās nacionālās likumdošanas ietvaros ir jānodrošina, ka ikvienai personai, kura uzskata, ka viņa vai viņas pieprasījums pēc informācijas, kā to nosaka 4. pants, ir ticis ignorēts, daļēji vai pilnībā nepamatoti noraidīts, neadekvāti atbildēts, vai citādā veidā nav izskatīts atbilstoši šī panta noteikumiem, ir jābūt pieejamai pārskatīšanas procedūrai pirms lietas nodošanas tiesā vai kādas citas neatkarīgas un neieinteresētas, likumīgi izveidotas institūcijas kompetencē.

Gadījumos, kur Puse nodrošina tādu pārskatīšanu tiesā, tai ir jānodrošina, ka šai personai ir arī piejama ātra likumīga procedūra, kas ir bezmaksas vai ne pārāk dārga, valsts institūcijas atkārtotam spriedumam vai izskatīšanai kādā citā neatkarīgā un neieinteresētā institūcijā, bet ne tiesā.

Galīgiem lēmumiem saskaņā ar šo 1. punktu ir jābūt saistošiem valsts institūcijām, kuru rīcībā ir attiecīgā informācija. Iemesliem jābūt norādītiem rakstveidā, vismaz gadījumos, kad šī punkta ietvaros ir noraidīts informācijas pieprasījums.

2. Katrai Pusei tās nacionālās likumdošanas ietvaros jānodrošina, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem:

(a) kuriem ir pietiekama interese vai, alternatīvi,

(b) saglabājot tiesību ierobežošanu, kur to kā priekšnosacījumu nosaka Puses administratīvo procedūru likumdošana.

ir pieejama pārskatīšanas procedūra pirms lietas izskatīšanas tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un neieinteresētā, likumīgi izveidotā institūcijā, lai apstrīdētu jebkuru lēmuma darbības vai bezdarbības, kā to nosaka 6. punkta noteikumi un kur to nosaka nacionālā likumdošana un netiek ierobežotas zemāk minētā 3. punkta prasības vai citi piemērojamie šīs konvencijas noteikumi, materiālo un procesuālo likumību.

To, kas veido pieteikumu interesi un tiesību ierobežošanu, ir jānosaka saskaņā ar nacionālās likumdošanas prasībām un saskaņā ar šīs konvencijas mērķi- radīt ieinteresētajai sabiedrībai plašākas iespējas tiesu varas piejau. Šajā sakarā, jebkuras nevalstiskas organizācijas intereses, kas atbilst 2. panta 5. punktā noteiktajām prasībām, ir jāuzskata par pietiekamu, augšminētā apakšpunkta (a) ietvaros. Šādas organizācijas arī jāuzskata tādām, kurām ir tiesības, kuras var samazināt atbilstoši augšminētā apakšpunkta (b) prasībām.

2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju veikt iepriekšēju pārskatīšanas procedūru pirms lieta nonāk administratīvajā institūcijā un neietekmē prasību rūpīgi veikt administratīvo pārskatīšanas procedūru pirms griešanās pie izskatīšanas tiesā procedūrām, gadījumos, kur šāda prasība pastāv nacionālajā likumdošanā.

3. Papildus un neierobežojot pārskatīšanas procedūras, kas minētas 1. un 2. punktā, katrai Pusei jānodrošina, ka sabiedrības pārstāvjiem, ja tie atbilst kritērijiem, ja tādi vispār pastāv un kursu nosaka nacionālā likumdošana, ir pieejamas administratīvās un juridiskās procedūras, lai apstrīdētu privātu personu un valsts institūciju darbības faktus un nolaidību, kas ir pretrunā ar nacionālo likumdošanu, kas attiecas uz vidi.

4. Papildus un neierobežojot 1. punktu, procedūrām, kas minētas 1., 2. un 3. punktā, ir jānodrošina adekvāti un efektīvi labojumi, ieskaitot atlaišanu ar pavēli, ja nepieciešams, un tām jābūt godīgām, taisnīgām, laikā paveiktām un ne neiespējami dārgām. Lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar šo pantu, ir jāsniedz vai jāreģistrē rakstveidā. Tiesu un, kad vien iespējams, citu institūciju lēmumiem jābūt publisku pieejamiem.

5. Nolūkā palielināt šā panta noteikumu efektivitāti, katrai Pusei ir jānodrošina, ka sabiedrībai tiek sniegta informācija par administratīvo un juridisko lietas pārskatīšanas procedūru pieejamību, un jāapsver atbilstošu atbalsta mehānismu ieviešana, lai pārvarētu vai likvidētu finansiālas vai citas barjeras tiesu varas pieejamībai.

10. pants **PUŠU SANĀKSMES**

1. Pirmā Pušu sanāksme tiek sasaukta ne vēlāk kā gadu no dienas, kad stājusies spēkā šī konvencija. Turpmāk kārtējās Pušu sanāksmes ir jānotur vismaz reizi divos gados, ja vien puses nenolemj citādi vai pēc kādas Puses rakstiska pieprasījuma ar nosacījumu, ka sešu mēnešu laikā Eiropas Ekonomiskās komisijas atbildīgai sekretārs paziņojis visām pusēm par šādu pieprasījumu, un vismaz viena trešā daļa pušu ir to atbalstījušas.

2. Savās sanāksmēs Pusēm nepārtraukti jāturpina izskatīt šīs konvencijas ieviešanas gaitu, pamatojoties uz Pušu regulāriem ziņojumiem un, ņemot to vērā, Pusēm:

(a) jāpārskata politiku, juridisko un metodoloģisko pieeju jautājumā par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un pieeju tiesu varai vides jautājumos, nolūkā tālāk uzlabot šīs jomas;

(b) jādalās informācijā un pieredzē, kas uzkrāta attiecībā uz šīs konvencijas mērķu ieviešanu, noslēdzot un īstenojot divpusējas un daudzpusējas vienošanās un citas norunas, kuru dalībnieces ir viena vai vairāk Puses;

(c) izmanto, ja nepieciešams, pakalpojumus, ko sniedz EEK un citas kompetentas starptautiskas institūcijas un īpašās komisijas, visos aspektos, kas būtiski šīs konvencijas mērķu sasniegšanā;

(d) jānodibina jebkādas palīginstitūcijas, kuras tiek uzskatītas par nepieciešamām;

(e) jā sagatavo, kur nepieciešams, šīs konvencijas protokolus;

(f) jāizskata un jāpieņem priekšlikumi par grozījumiem šajā konvencijā saskaņā ar 14. panta nosacījumiem;

(g) jāizskata un jāuzsāk jebkuri papildus pasākumi, kas varētu būt nepieciešami šīs konvencijas mērķu sasniegšanā;

(h) savā pirmajā sanāksmē, jāizskata un jāpieņem vienošanās ceļā savu sanāksmju un palīginstitūciju tikšanos procedūru noteikumi;

(i) Pusēm savā pirmajā sanāksmē jāapkopo sava pieredze 9. punkta, 5. panta nosacījumu ieviešanā un izskata, kādi pasākumi ir nepieciešami, lai tālāk attīstītu šajā paragrāfā minēto sistēmu, ņemot vērā starptautiskos attīstības procesus, ieskaitot atbilstošu instrumentu izstādi, saistībā ar piesārņojuma izplūdes un pārneses reģistru un inventarizācijas sarakstu veidošanu, kuri var būt pieminēti šīs konvencijas pielikumos.

3. Pušu sanāksmēs, ja nepieciešams, var noteikt finansiālos noteikumus uz vienošanās pamata.

4. Apvienotajām Nācijām, tās specializētajiem birojiem un Starptautiskajam Atomemergētikas birojam, tāpat kā jebkurai valstij vai reģionālai ekonomiskās integrācijas organizācijai, kurai ir tiesības saskaņā ar 17. punktu parakstīt šo konvenciju, bet kas nav šīs konvencijas puse, kā arī jebkurai starpvaldību organizācijai, kas darbojas sfērā uz ko attiecas šī konvencija, ir jānodrošina tiesības piedalīties kā novērotājiem pušu sanāksmēs, ja vien ne mazāk kā viena trešā daļa no klātesošajām Pusēm neceļ iebildumus.

5. Jebkurai nevalstiskai organizācijai, kas darbojas sfērā uz ko attiecas šī konvencija, kura ir informējusi Eiropas Ekonomiskās komisijas atbildīgo sekretāru par tās vēlmi būt pārstāvētai pušu sanāksmēs, jādod tiesības piedalīties kā novērotājiem, ja vien ne mazāk kā viena trešdaļa no klātesošajām Pusēm neceļ iebildumus.

6. 4. un 5. punktos noteikto nosacījumu izpildei procedūru noteikumiem, kas minēti 2. punktā (h), jāparedz praktiski pasākumi apstiprināšanas procedūrai un citiem svarīgiem nolīgumiem.

11. pants **BALSTIESĪBAS**

1. Izņemot gadījumus, kas paredzēti 2. punktā, katrai šīs konvencijas Pusei ir viena balss.

2. Reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas jautājumos, kas ietilpst to kompetencē, var īstenot savas tiesības balsot ar tādu balsu skaitu, kas atbilst to dalībvalstu — šīs konvencijas Pušu — skaitam. Šādas organizācijas zaudē savas balsstiesības, ja to dalībvalstis izmanto savas balsstiesības, un otrādi.

12. pants **SEKTETARIĀTS**

Eiropas Ekonomiskās komisijas atbildīgajam sekretāram jāveic sekojošas sekretariāta funkcijas:

- a) Pušu sanāksmju organizēšana un sagatavošana;
- b) ziņojumu un citas informācijas, kas saņemta atbilstoši šīs konvencijas noteikumiem, pārsūtīšana dalībpusēm;
- c) citas funkcijas, kuras var noteikt Puses.

13. pants **PIELIKUMI**

Šīs konvencijas pielikumi ir tās neatņemama sastāvdaļa.

14. pants **GROZĪJUMI KONVENCIJĀ**

1. Jebkura Puse var ieteikt grozījumus šajā konvencijā.
2. Jebkura šajā konvencijā ieteiktā grozījuma tekstu ir jāiesniedz rakstveidā Eiropas ekonomiskās komisijas atbildīgajam sekretāram, kas to dara zināmu visām Pusēm ne vēlāk kā deviņdesmit dienas pirms Pušu sanāksmes, kurā paredzēts pieņemt šos grozījumus.
3. Pusēm jāpaliek visas pūles, lai panāktu vienošanos par kādu ierosināto grozījumu šajā konvencijā ar konsensu. Ja visi līdzekļi, lai panātu vienprātību ir izsmelti, un nav panākta vienošanās, tad grozījumus var tikt pieņemts pēdējā mēģinājumā, pieņemot to ar trīs ceturtdaļu klātesošo un balsojošo pušu balsu.
4. Depozitārijam jāpaziņo visām Pusēm par šīs konvencijas grozījumiem, kuri pieņemti saskaņā ar 3. punktu, ratificēšanai, apstiprināšanai vai pieņemšanai. Šīs konvencijas grozījumi, kuri neattiecas uz pielikumu, stājas spēkā Pusēm, kas tos būs ratificējušas, apstiprinājušas vai pieņēmušas, deviņdesmitajā dienā pēc tam, kad Depozitārijs saņēmis apliecinājumu par to, ka grozījumus ratificējušas, apstiprinājušas vai pieņēmušas vismaz trīs ceturtdaļas šo Pušu. Turpmāk jebkurai citai Pusei grozījumi stājas spēkā deviņdesmitajā dienā pēc tam, kad šī Puse nodevusi glabāšanā dokumentu par šo grozījumu ratifikāciju, apstiprināšanu vai pieņemšanu.
5. Jebkura Puse, kas nav spējīga apstiprināt šīs konvencijas pielikuma grozījumu, informē Depozitāriju rakstveidā divpadsmit mēnešu laikā pēc tam, kad saņemts paziņojums par grozījumu pieņemšanu. Depozitārijam bez kavēšanās jāinformē visas Puses par šāda paziņojuma saņemšanu. Puse jebkurā laikā var aizstāt tās iepriekšējo paziņojumu par pieņemšanu, nododot glabāšanā Depozitārijam dokumentu par grozījumu apstiprināšanu, tādā gadījumā šādi grozījumi kļūst saistoši šai Pusei.
6. Pēc divpadsmit mēnešu termiņa beigām, kad tas tika darīts zināms Depozitārijam, kā to paredz 4. punkts, grozījumi pielikumos kļūst saistoši Pusēm, kuras nav iesniegušas ziņojumu Depozitārijam saskaņā ar 5. punkta nosacījumiem, pastāvot nosacījumam, ka ne vairāk kā viena trešdaļa no Pusēm ir iesniegušas šādu ziņojumu.
7. Šī panta ietvaros “Puses, kas ir pārstāvētas un piedalās balsošanā” nozīmē Puses, kas ir klāt un balso “par” vai “pret”.

15. pants **ATBILSTĪBAS PĀRSKATS**

Pušu sanāksmēs uz vienprātības pamata jāievieš nekonfrontējoši, juridiski nesaistoši un konsultatīvas dabas izvēles pasākumi, lai novērtētu atbilstību šīs Konvencijas nosacījumiem. Šiem pasākumiem jānodrošina attiecīga sabiedrības iesaistīšana, un tajos var būt ietverta iespēja apsvērt sabiedrības locekļu viedokļus par jautājumiem, kas saistīti ar šo konvenciju.

16. pants **STRĪDU IZŠĶIRŠANA**

1. Ja starp vienu vai vairāk Pusēm izceļas strīds par šīs konvencijas interpretāciju vai piemērošanu, tām jācenšas atrisināt strīdu sarunu ceļā vai jebkurā citā veidā, kas ir pieņemams Pusēm, kas iesaistītas strīdā.

2. Parakstot, ratificējot, pieņemot, apstiprinot vai pievienojoties šai konvencijai, vai jebkurā citā laikā pēc tam, jebkura Puse var rakstveidā paziņot Depozitārijam par to, ka attiecībā uz strīdu, kas nav noragulēts attiecīgi šā panta 1. punktam, tā izmanto vienu vai abus no šādiem strīdu noregulēšanas līdzekļiem kā obligātu jebkurai pusei, kas uzņemas tādas pašas saistības:

a) nododot strīdu Starptautiskajai Tiesai;

b) arbitražā saskaņā ar II. pielikumā minēto procedūru.

3. Ja Puses, kas iesaistītas strīdā, piekritušas abiem strīdus jautājuma noragulēšanas ceļiem, kas minēti šī panta 2. punktā, strīdus jautājumu var iesniegt vienīgi Starptautiskajā Tiesā, ja vien Puses nevienojas citādi.

17. pants **PARAKSTĪŠANA**

Šī konvencija atklāta parakstīšanai Orhusā (Dānijā) 1998. gada 25. jūnijā un pēc tam Apvienoto Nāciju Organizācijas mītnē Ņujorkā līdz 1998. gada 21. decembrim Eiropas Ekonomiskās komisijas dalībvalstīm, kā arī valstīm, kurām ir konsultatīvs statuss Eiropas Ekonomiskajā komisijā saskaņā ar Ekonomiskās padomes un sociālās padomes 1947. gada 28. marta 36.(IV) rezolūcijas 8. un 11. punktu, kā arī reģionālajām ekonomiskās integrācijas organizācijām, kuras izveidojušas suverēnās Eiropas Ekonomiskās komisijas dalībvalstis un kurām šīs dalībvalstis nodevušas pilnvaras rīkoties jautājumos, ko regulē šī konvencija, arī pilnvaras slēgt līgumus, kas attiecas uz šiem jautājumiem.

18. pants **DEPOZITĀRIJS**

Šīs konvencijas Depozitārija funkcijas pildīs Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālsekretārs.

19. pants **RATIFICĒŠANA, PIEŅEMŠANA, APSTIPRINĀŠANA UN PIEVIENOŠANĀS**

1. Šīs konvencija ir jāratificē, jāatzīst vai jāapstiprina valstīm un reģionālajām ekonomiskās integrācijas organizācijām, kas to ir parakstījušas.

2. Šai konvencijai 1998. gada 22. decembra var pievienoties 17. pantā minētās valstis un organizācijas.

3. Jebkura cita valsts, kas nav minēta 2. punktā un kas ir Apvienoto Nāciju locekle var pievienoties konvencijai, ja to apstiprinās Puses savā sanāksmē.

4. Jebkura 17. pantā minētā organizācija, kas kļūst par šīs konvencijas Pusi, uzņemas visas saistības, kas izriet no šīs konvencijas, arī tad, ja neviena no šīs organizācijas dalībvalstīm nav šīs konvencijas Puse, organizācijai un tās dalībvalstīm jālemj par atbildības sadali, pildot konvencijas noteiktās prasības. Šādos gadījumos organizācija un tās dalībvalstis nevarēs vienlaicīgi izmantot tiesības, kas izriet no šīs konvencijas.

5. 17. pantā minētās reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas savos ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās instrumentos norāda to kompetences ietvarus

jautājumos, kurus regulē konvencija. Šīm organizācijām jāinformē Depozitārijs par jebkurām izmaiņām viņu kompetencēs.

20. pants **STĀŠANĀS SPĒKĀ**

1. Šī konvencija stājas spēkā deviņdesmitajā dienā pēc sešpadsmitā ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās instrumenta iesniegšanas Depozitārijam.

2. Šā panta 1. punktā izpratnē neviens no instrumentiem, ko iesniegusi kāda reģionālā ekonomiskās integrācijas organizācija, netiks uzskatīta par papildinājumu tiem instrumentiem, kurus iesniegušas šīs organizācijas dalībvalstis.

3. Katrai valstij vai organizācijai, kas minēta 17. pantā, kura ratificē, pieņem vai apstiprina šo konvenciju vai pievienojas tai pēc sešpadsmitā ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas, vai pievienošanās instrumenta iesniegšanas Depozitārijam, šī konvencija stājas spēkā deviņdesmitajā dienā pēc šīs valsts ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās instrumenta iesniegšanas Depozitārijam.

21. pants **IZSTĀŠANĀS**

Jebkurā laikā no brīža, kad attiecībā uz kādu Pusi pagājuši trīs gadi kopš šīs konvencijas spēkā stāšanās dienas, šī Puse var izstāties no konvencijas, iesniedzot rakstveida paziņojumu Depozitārijam. Jebkura šāda izstāšanās stājas spēkā deviņdesmitajā dienā pēc datuma, kad paziņojumu par to saņēmis Depozitārijs.

22. pants **TEKSTU AUTENTISKUMS**

Šīs konvencijas oriģināls, kuras teksti angļu, krievu un franču valodā ir vienlīdz autentiski, ir nodots glabāšanā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālsekretāram.

PAR LIECĪBU TAM apakšā parakstījušies, būdami tam atbilstoši pilnvaroti, ir parakstījuši šo konvenciju.

PIEŅEMTA Orhusā (Dānijā), 1998. gada 25. jūnijā.

1. pielikums

6. PANTA 1.(a) PUNKTĀ MINĒTO DARBĪBU SARAKSTS.

1. Enerģētikas sektors:

- minerālo eļļu un gāzes pārstrādes uzņēmumi;
- gāzifikācijas un sašķidrīnāšanas iekārtas;
- termoelektrostacijas un citas sadedzināšanas iekārtas ar jaudu 50 megavati (MW) un vairāk;
- koksa krāsnis;
- atomelektrostacijas un kodolreaktori, ieskaitot to demontāžu vai likvidēšanu (izņemot zinātniski pētnieciskam darbam domātas iekārtas kodolmateriālu un transformējamo

kodolmateriālu ražošanai un konversijai, kuru makstmalā jauda nepārsniedz 1kW vidējās siltumjaudas);

- iekārtas izmatotās kodoldegvielas atkārtotai apstrādei;
- iekārtas domātas:
 - kodoldegvielas ražošanai vai bagātināšanai,
 - izmantotās kodoldegvielas vai augsta satura radioaktīvo atkritumu apstrādei,
 - izmantotās kodoldegvielas gala apglabāšanai,
 - tikai izmantotās kodoldegvielas vai radioaktīvo atkritumu uzglabāšanai, ja tas ir paredzēts vietā, kas nav to ražošanas/ radīšanas vieta (plānots vairāk kā 10 gadiem).

2. Metālu apstrāde un ieguve:

- iekārtas metālrūdu (ietverot sulfīdu rūdas) apdedzināšanai un plavas iekārtas;
- iekārtas neapstrādāta čuguna un tērauda ieguvei (pirmējā vai otrējā kausēšana) ietverot nepārtrauktu metālliešanu, ar produkcijas jaudu vairāk nekā 2,5t stundā;
- iekārtas melno metālu apstrādei;
 - i. karstās velmēšanas iekārtas ar produkcijas jaudu, kas pārsniedz 20t nepārstrādāta tērauda stundā.
 - ii. kalves ar āmuriem, kuru enerģijas patēriņš pārsniedz 50 kilodžoulus uz āmuru un kura patērētā siltumenerģija pārsniedz 20MW;
 - iii. galvaniskās ražotnes ar pievadi, kas pārsniedz 2t neapstrādātā tērauda stundā;
- melno metālu lietuves ar produkcijas jaudu vairāk nekā 20t dienā.
- iekārtas:
 - i krāsainā jēlmateriāla ieguvei no rūdas, koncentrāta vai otraizējām izejvielām, izmantojot metalurģiskos, ķīmiskos vai elektrolītiskos procesus;
 - ii. krāsaino metālu kausēšanai, ietverot sakausēšanu, kā arī ietverot pārstrādes produktu kausēšanai (atīrīšanai, metālliešanai, u. tt.), ar kausēšanas jaudu, kas
- metālu un plastikātu virsmu apstrādes iekārtas, izmantojot elektrolītiskos vai ķīmiskos procesus, kur apstrādes tvertņu tilpums pārsniedz 30m.
-

3. Derīgo izrakteņu ieguve:

- cementa ražošanas iekārtas rotējošajos ceļos ar produkcijas apjomu vairāk nekā 500 t dienā vai kaļķu ražošanas iekārtas rotējošajos ceļos ar produkcijas apjomu vairāk nekā 50 t dienā vai citās krāsnīs – ar produkcijas apjomu vairāk nekā 50 t dienā;
- iekārtas azbesta ieguvei un azbestu saturošu produktu ražošanai;
- iekārtas stikla ražošanai, ieskaitot stikla šķiedru, ar kausēšanas jaudu vairāk nekā 20 t dienā;
- minerālvieku kausēšanas iekārtas, ieskaitot minerālšķiedru ražošanu kausēšanas jaudu vairāk nekā 20 t dienā;
- keramikas izstrādājumu ražošana tos apdedzinot, jo sevišķi jumta dakstiņu, ķieģeļu, ugunsizturīgu ķieģeļu, flīžu, keramikas vai porcelāna ražošanai ar produkcijas apjomu vairāk nekā 75 t dienā, un/vai ar ceplja jaudu, kas pārsniedz 4 m un ar ceplja noslodzes blīvumu 300 kg/m.

4. Ķīmiskā rūpniecība: ražošana šī punkta darbību kategoriju nozīmes ietvaros nozīmē rūpnieciska mēroga ražošanu, ķīmiski apstrādājot vielu vai vielu grupas, kas minētas (a) līdz (b) apakšpunktos

- (a) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas, kas domātas pamatorganisko vielu ražošanai, tādu kā:
 - i. vienkāršie ogļūdeņraži (lineārie vai cikliskie, piesātinātie vai nepiesātinātie, alifātiskie vai aromātiskie);
 - ii. skābekli saturošie ogļūdeņraži, kā piemēram, spirti, aldehīdi, ketoni, karboksilskābes, esteri, acetāti, ēteri, peroksīdi, epoksīdu sveķi;
 - iii. sēroglūdeņraži;

- iv. slāpekļa ogļūdeņraži, kā piemēram, amīni, amīdi, slāpekļa savienojumi, nitro vai nitrāta savienojumi, nitrili, cianīdi, izocianīdi;
- v. fosforu saturoši ogļūdeņraži;
- vi. halogēnu ogļūdeņraži;
- vii. organiskie metālu savienojumi;
- viii. plastmasas materiāli (polimēri, sintētiskās šķiedras un uz celulozi bāzētas šķiedras);
- ix. sintētiskās gumijas;
- x. krāsvielas un pigmenti;
- xi. virsmas aktīvie aģenti un virsmas aktīvās vielas.
- (b) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas, kas domātas neorganisko vielu ražošanai, tādu kā:
 - i. gāzes, kā piemēram, amonjaks, hlors vai hlorūdeņradis, fluors vai fluorūdeņradis, oglekļa oksīdi, sēra savienojumi, slāpekļa oksīdi, ūdeņradis, sēra dioksīds, oglekļa hlorīds;
 - ii. skābes, kā piemēram hromskābe, fluorūdeņražskābe, fosforskābe, slāpekļskābe, sērskābe, oleums, sēra skābes;
 - iii. sāļi, kā piemēram, amonija hidroksīds, kālija hidroksīds, nātrija hidroksīds;
 - iv. sāļi, kā piemēram, amonija hlorīds, kālija hlorāts, kālija karbonāts, nātrija karbonāts, perborāts, sudraba nitrāts;
 - v. nemetāli, metālu oksīdi un citi neorganiski savienojumi, kā piemēram, kalcija karbīds, silīcijs, silīcija karbīds;
- (c) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas fosfora, slāpekļa vai kāliju saturoša minerālmēslojuma ražošanai (vienkārša vai kompleksa minerālmēslojuma);
- (d) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas sprāgstvielu ražošanai;
- (e) iekārtas pamata farmaceutisko produktu ražošanai, izmantojot ķīmiskos un bioloģiskos procesus;
- (f) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas sprāgstvielu ražošanai;
- (g) ķīmiskie uzņēmumi/iekārtas, kas domātas proteīna barības piedevu, fermentu vai citu proteīnu ražošanai, izmantojot ķīmiskus vai bioloģiskus procesus;

5. Atkritumu saimniecība:

- iekārtas bīstamo atkritumu sadedzināšanai, pārstrādei, ķīmiskai apstrādei vai apglabāšanai;
- iekārtas sadzīves atkritumu sadedzināšanai ar jaudu, kad pārsniedz 3t stundā;
- iekārtas nebīstamo atkritumu pārstrādāšanai ar jaudu, kas pārsniedz 50 t dienā;
- atkritumu izgāztuves ar jaudu 10 t dienā vai kopējo apjomu, kas pārsniedz 25 00 tonnas, izņemot inerto atkritumu izgāztuves.

6. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu, kas pārsniedz 150 000 iedzīvotājekvivalentu.

7. Rūpnieciskās iekārtas:

- (a) celulozes ražošanai no koksnes vai līdzīgas šķiedrainas izejvielas;
- (b) papīra un kartona ražošanai ar produkcijas jaudu, kas pārsniedz 20 t dienā.
- 8. (a) Starppilsēru (tālsatiksmes) dzelzceļa līniju un lidostu būvniecība, kuru galvenā skrejceļa garums pārsniedz 2100 m.
- (b) autoceļu un autostrādu ceļu būvniecība;
- (c) jaunu autoceļu ar četrām vai vairāk braukšanas joslām būvniecība, vai esošo ceļu ar divām vai mazāk joslām pārbūve un/vai paplašināšana, ja šī pārbūvētā ceļa kopējais garums nepārtaukti sastāda 10 km un vairāk.
- 9. (a) iekšzemes ūdens ceļi un ostas paredzētas iekšzemes ūdenstransporta satiksmei, jā tās ļauj peldēt kuģiem ar kravnesību 1350 t un vairāk;

- (c) tirdzniecības ostas, un piestātnes kravu pārkraušanai (izņemot pasažieru kuģu piestātnes), ja tās var apkalpot kuģus ar kravnesību 1350t un vairāk.
10. Pazemes ūdeņu ieguve vai mākslīga pazemes ūdeņu ieguves sistēma ar gadā kopējo iegūto ūdens tilpumu, kas vienāds vai pārsniedz 1 miljonu kubikmetru.
11. (a) Darbi, kas paredzēti ūdens resursu pārvietošanai starp upju sateces baseiniem ar mērķi novērst iespējamo ūdens resursu samazināšanos vienā no baseiniem un kur pārvietotā ūdens daudzums pārsniedz 100 miljonus kubikmetru.
- (h) Pārējos gadījumos, ūdens resursu pārvietošanas darbi starp upju baseiniem, kur ieguves baseina daudzgadējā vidējā ūdens plūsma pārsniedz 2000 miljonus kubikmetrus/gadā un kur pārvietotā ūdens daudzums pārsniedz 5% no tā plūsmas.
- Abi gadījumi neattiecas uz dzeramā ūdens transportēšanu pa cauruļvadiem.
12. Rūpnieciskas nozīmes naftas un dabasgāzes ieguve, ja naftas ieguves apjomi pārsniedz 500 tonnas/ dienā un gāzes ieguves apjomi 500000 m³/ dienā.
13. Aizsprosti vai citas hidrobūves, kas domātas ūdeņu aizturēšanai vai pastāvīgai uzkrāšanai, kur jaunā vai papildus aizturētā vai uzkrātā ūdens tilpums pārsniedz 10 miljonus kubikmetru.
14. Naftas, gāzes un ķīmisko vielu transportam paredzēti cauruļvadi ar diametru vairāk nekā 800 mm un garumu vairāk nekā 40 km.
15. Cūku vai mājlopu intensīvas audzēšanas kompleksi ar vairāk nekā:
- (a) 40 000 mājputnu vietām;
- (b) 2 000 vietām cūku audzēšanai (lielākām par 30 kg); vai
- (c) 750 vietām sivēnu mātēm.
16. Karjeri un atklātas derīgo izrakteņu ieguves vietas, ja apstrādātā virsmas platība pārsniedz 25 hektārus, vai kūdras ieguve, ja ieguves teritorija pārsniedz 150 hektārus.
17. Augstsprieguma elektrolīniju būve ar 220 kV spriegumu vai vairāk un līniju garumu, kas pārsniedz 15 km.
18. Glabāšanas iekārtas naftas, naftas ķīmijas produktiem un ķīmiskajiem produktiem ar 2000'000 tonnu un lielāku ietilpību.
19. Citas darbības:
- materiālu pirmsapstrādes ražotnes (mazgāšana, balināšana, merserizācija) vai šķiedru un audumu krāsošana, kur apstrādes apjomi pārsniedz 10 tonnas dienā;
 - ražotnes dzīvnieku ādu un ādu micēšana, kur apstrādes apjomi pārsniedz 12 tonnas gatavās produkcijas dienā;
 - (a) loplautuves ar produkcijas apjomu lielāku par 50 t kautķermeņu dienā;
 - (b) ražotnes pārtikas produktu apstrādei un sagatavošanai no:
 - i. dzīvnieku pārstrādes produktiem (izņemot pienu) ar gala produkcijas ražošanas jaudu lielāku par 775 t dienā;
 - ii. augu pārstrādes produktiem ar gala produkcijas ražošanas jaudu lielāku par 300 t dienā (vidējais daudzums aprēķināts, balstoties uz cetursnī saražotās produkcijas apjomu);
- (c)piena apstrāde un pārstrāde, kur saņemtā piena daudzums ir lielāks kā 200 tonnas dienā (balstoties uz ikgadējā vidējā pārstrādātā piena daudzuma);
- iekārtas dzīvnieku kaulu un pārpalikumu pārstrādei vai otrreizējai izmantošanai, ja pārstrādes apjomi pārsniedz 10 t dienā.
 - Iekārtas vielu, priekšmetu vai produktu virsmas apstrādei lietojot organiskos šķīdinātājus, it īpaši, ārējai apstrādei, iespieddarbiem/apdurkai. Pārklāšanai ar aizsargkārtām, attaukošanai, ūdensnecaurīdībai, galzēšanai/spodrināšanai, krāsošanai, tīrīšanai un impregnēšanai, ar patēriņa apjomu vairāk kā 50 kg stundā vai vairāk kā 200 t gadā;
 - Iekārtas ogļu vai elektrografīta ražošanai ar dedzināšanas un grafitizācijas paņēmieni.

20. Jebkura darbība, kas nav ietverta 1.-19. punktos, kur ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra saskaņā ar nacionālo likumdošanu paredz sabiedrības līdzdalību.
21. Šīs konvencijas 6. Panta 1. (a) punkta noteikumi neattiecas uz jebkuru projektu, kura darbības laiks nepārsniedz 2 gadus un kuri paredzēti tikai vai galvenokārt jaunu meetožu un produktu izstrādei, attīstībai un pārbaudei, ja vien tie nerada būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi vai veselību.
22. Jebkuras izmaiņas darbībās vai to paplašināšana, kur šādas izmaiņas vai paplašināšana pašas par sevi atbilst šajā pantā noteiktajiem kritērijiem, ir šīs konvencijas 6. Panta 1. Punkta (a) priekšmets. Jebkuras citas izmaiņas darbībās vai to paplašinājumi ir šīs konvencijas 6. Panta 1. Punkta (b) priekšmets.

Piezīmes

- (1.) atomelektrostacijas un citi kodolreaktori pārstāj būt par šādu objektu, kad visa kodoldegviela un citi radioaktīvie elementi ir pilnībā izvesti no vietas, kur atrodas iekārta.
- (2.) “lidosta” šīs konvencijas izpratnē nozīmē lidostu, kas atbilst definīcijai ietvertai 1994. Gada Čikāgas Konvencijā par Starptautiskās Civilās Aviācijas organizācijas nodibināšanu (14. Pielikums).
- (3.) “autostrāde” šīs konvencijas izpratnē nozīmē ceļus, kas atbilst definīcijai ietvertai 1975. Gada 15. Novembra Eiropas Līgumā “Par galvenajām starptautiskā nozīmes satiksmes artērijām”.

2.pielikums

ARBITRĀŽA

1. Strīdus gadījumā, kas iesniegts izskatīšanai arbitrāžā saskaņā ar šīs konvencijas 16. Panta 2. Punktu, puse vai puses paziņo sekretariātam par arbitrāžā izskatāmo jautājumu un norāda arī konkrētos šīs konvencijas pantus, kuru interpretācija vai piemērošana ir strīda pamatā. Sekretariātam saņemtā informācija jāizplata tālāk visām šīs konvencijas pusēm.
2. Arbitrāžas tiesas sastāvā ir trīs locekļi. Abām strīdus pusēm – gan prasītāja pusei vai pusēm, gan otrai pusei vai pusēm jāieceļ pa vienam arbitram; un divi šādā veidā ieceltie arbitri, savstarpēji vienojoties, iecel trešo arbitru, kas izpilda arbitrāžas tiesas priekšsēdētāja funkcijas. Pēdējais nedrīkst būt kādas strīdā iesaistītās puses pilsonis, un viņa parastā dzīvesvieta nerīkst atrasties kādā no strīdā iesaistīto pušu teritorijām, viņš nedrīkst būt šo pušu dienestā vai jebkādā citā veidā būt saskarē ar izskatāmo lietu.
3. Ja divus mēnešus pēc tam, kad iecelts otrais arbitrs, arbitrāžas tiesas priekšsēdētājs nav iecelts, tad pēc jebkuras strīda puses lūguma Eiropas ekonomiskās komisijas atbildīgais sekretārs nozīmē priekšsēdētāju nākamo divu mēnešu laikā.
4. Ja viena no strīda pusēm neieceļ arbitru divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas, otra puse ir tiesīga informēt par to Eiropas ekonomiskās komisijas atbildīgo sekretāru, kuram jānozīmē arbitrāžas tiesas priekšsēdētājs divu nākamo mēnešu laikā. Pēc nozīmēšanas arbitrāžas tiesas priekšsēdētājs lūdz pusi, kura vēl nav iecēlusi arbitru, izdarīt to divu mēnešu laikā. Ja šī puse to neizdara termiņā, priekšsēdētājs attiecīgi informē par to Eiropas ekonomiskās komisijas atbildīgo sekretāru, kurš iecel šo arbitru nākamo divu mēnešu laikā.
5. Arbitrāžas tiesa pieņem savu lēmumu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un šīs konvencijas noteikumiem.
6. Jebkura arbitrāžas tiesa, kas tiek izveidota saskaņā ar šā pielikuma noteikumiem, izstrādā pati savus procedūras noteikumus.

7. Arbitrāžas tiesas lēmumi kā procedūras jautājumos, tā arī jautājumos par būtību tiek pieņemti ar tās locekļu balsu vairākumu.
8. Tiesa var veikt visus attiecīgos pasākumus faktu noskaidrošanai.
9. Strīdū iesaistītajām pusēm jāsekmē arbitrāžas tiesas darbs un, izmantojot visus to rīcībā esošos līdzekļus, tām:

a) jānodod tās rīcībā visus attiecīgos dokumentus, materiālus un informāciju;

b) ja nepieciešams, jārada tai iespēju uzaicināt lieciniekus vai ekspertus un noklausīties viņu liecības.

10. Pusēm un arbitrāžas tiesas locekļiem jāievēro konfidencialitāti attiecībā uz jebkuru informāciju, ko tie arbitrāžas tiesā saņēmuši konfidencialā kārtā lietas izskatīšanas gaitā.
11. Arbitrāžas tiesa pēc kādas puses lūguma var ieteikt pagaidu pasākumus tās aizsardzībai.
12. Ja viena no strīda pusēm neierodas uz arbitrāžas tiesu vai nevar aizstāvēt savu viedokli, otra puse var lūgt tiesu turpināt lietas izskatīšanu un pieņemt savu galīgo lēmumu. Vienas puses neierašanās tiesā vai vienas puses nepiedalīšanās lietas izskatīšanā nav šķērslis iztiesāšanai.
13. Arbitrāžas tiesa var noklausīties pretprasības, kas izriet tieši no strīda būtības, un pieņemt par tām lēmumus.
14. Ja vien arbitrāžas tiesa nepieņem citādu lēmumu, vadoties pēc konkrētajiem lietas apstākļiem, tiesas izdevumus, ieskaitot samaksu par tiesas locekļu pakalpojumiem, strīda pusē jāsedz vienlīdzīgās daļās. Tiesa reģistrē visus savus izdevumus un iesniedz pusēm galīgo izmaksu aprēķinu.
15. Jebkurai šīs konvencijas Pusei, kurai par strīda priekšmetu ir juridiska rakstura interese un kuru varētu ietekmēt konkrētā lietā pieņemtais lēmums, ir tiesības ar tiesas piekrišanu piedalīties lietas izskatīšanā.
16. Arbitrāžas tiesai jāpieņem savs lēmums piecu mēnešu laikā no tās sasaukšanas datuma, ja vien tā neuzskatīs par nepieciešamu pagarināt šo termiņu uz laiku, kas nepārsniedz piecus mēnešus.
17. Arbitrāžas tiesas lēmumam jābūt papildinātam ar tā pamatojumu. Tās lēmums ir galīgs un saistošs visām strīdā iesaistītajām pusēm. Arbitrāžas tiesa dara savu lēmumu zināmu strīda pusēm un sekretariātam. Sekretariāts saņemto informāciju nosūta visām šīs konvencijas Pusēm.
18. Jebkuru strīdu, kas var izcelties starp pusēm attiecībā uz tiesas lēmuma interpretāciju vai izpildi, jebkura puse var nodot arbitrāžas tiesai, kas pieņēmusi šo lēmumu, vai gadījumā, ja to nav iespējas sasaukt – citai tiesai, kas tiek izveidota šim mērķim tādā pašā kātrībā kā pirmā.